

WOJEWODA
WARMIŃSKO-MAZURSKI

Olsztyn, 9 listopada 2022 r.

PS-VI.431.1.36.2022.LK

**Szanowna Pani
Katarzyna Napiwocka
Dyrektor
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie
w Działdowie
ul. Lidzbarska 31
13-200 Działdowo**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Działając na podstawie upoważnienia Wojewody Warmińsko–Mazurskiego nr FK-IV.0030.805.2022 z dnia 7 października 2022 r., zespół inspektorów Wydziału Polityki Społecznej Warmińsko–Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie w składzie:

1. **Lilla Kondrusik** – główny specjalista, kierująca zespołem kontrolnym,
2. **Monika Martwich** – główny specjalista,

przeprowadził kontrolę problemową w trybie zwykłym w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Działdowie. Czynności kontrolne rozpoczęto 18 października 2022 r. i zakończono 24 października 2022 r. Zakresem przedmiotowym kontroli objęto sposób zapewnienia dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz placówkach opiekuńczo-wychowawczych, w świetle przepisów:

- ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U. 2022, poz. 447 ze zm.), zwanej dalej ustawą wripsz,
- ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz.U. 2020 poz. 1359 ze zm.), zwany dalej Kodeksem,
- ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (t.j. Dz.U. 2021 poz. 2095 ze zm.),
- Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 25 października 2021 r. w sprawie wynagradzania pracowników samorządowych (t.j. Dz.U. 2021, poz. 1960), zwanego dalej Rozporządzeniem.

W niniejszym wystąpieniu pokontrolnym użyto następujących skrótów:

1. PCPR /Centrum/ Jednostka – co oznacza: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Działdowie,
2. Dyrektor – co oznacza: Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Działdowie, panią Katarzynę Napiwocką,
3. Zespół – co oznacza: zespół do spraw rodzinnej pieczy zastępczej, o którym mowa w art. 76 ust. 2 ustawy wripsz, funkcjonujący w Jednostce,

4. Regulamin – co oznacza: obowiązujący w dacie kontroli Regulamin Organizacyjny Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Działdowie,
5. Program – co oznacza: Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021-2023, o którym mowa w art. 180 pkt 1 ustawy w.r.p.,
6. Organizator – co oznacza: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Działdowie, wyznaczone przez Starostę Działdowski na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej o którym mowa w art. 76 ust. 1 i art. 241 ust. 2 ustawy w.r.p.,
7. Rejestr – co oznacza: rejestr, o którym mowa w art. 46 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy w.r.p.,
8. Koordynator – co oznacza: koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, o których mowa w ustawie w.r.p., zatrudnionych w Centrum,
9. Placówki – co oznacza: placówki opiekuńczo-wychowawcze w rozumieniu art. 93 ust. 4 ustawy w.r.p., funkcjonujące na terenie Powiatu,
10. Starosta – co oznacza: Starostę Działdowski,
11. Powiat – co oznacza: Powiat Działdowski.

Kontrola obejmowała okres od 1 stycznia 2021 r. do dnia jej zakończenia, fakt jej przeprowadzenia odnotowano w rejestrze prowadzonym przez Centrum. Czynności kontrolne przeprowadzono w obecności pani Katarzyny Napiwockiej – Dyrektora PCPR. Kontroli dokonano w oparciu o analizę dokumentacji merytorycznej prowadzonej w Jednostce, informacje i wyjaśnienia przekazane bezpośrednio przez Dyrektora, a także dokumentacji potwierdzającej kwalifikacje zawodowe pracowników Zespołu.

Działalność Jednostki w zakresie objętym kontrolą ocenia się **pozytywnie**.

USTALENIA KONTROLI

1. Przedmiot kontroli w dokumentach organizacyjnych kontrolowanej Jednostki

Kontrolowana Jednostka, wyznaczona przez Starostę na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w Powiecie **/akta kontroli str. 1/**, w okresie objętym kontrolą działała na podstawie:

- Statutu Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Działdowie, przyjętego Uchwałą Nr VIII/63/15 Rady Powiatu Działdowski z dnia 16 września 2015 r. **/akta kontroli str. 2-6/**, zmienionego Uchwałą Nr XXXII/237/2021 Rady Powiatu Działdowski z dnia 12 maja 2021 r. **/akta kontroli str. 7-11/**,
- Regulaminu Organizacyjnego Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Działdowie, przyjętego Uchwałą Nr 373/17 Zarządu Powiatu Działdowski z dnia 14 listopada 2017 r. **/akta kontroli str. 33-48/**,
- Regulaminu Organizacyjnego Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Działdowie, przyjętego Uchwałą Nr 415/21 Zarządu Powiatu Działdowski z dnia 14 kwietnia 2021 r. **/akta kontroli str. 12-30/**, ze zmianami wprowadzonymi Uchwałą Nr 494/2021 Zarządu Powiatu Działdowski z dnia 12 listopada 2021 r. **/akta kontroli str. 31-32/** – obowiązującego w dacie kontroli.

Analiza Regulaminu wykazała, że Centrum pełni funkcję organizatora rodzinnej pieczy zastępczej dla Powiatu oraz realizuje jego zadania własne i zlecone z administracji rządowej, określone ustawą w.r.p.

Z § 10 Regulaminu wynika, że w strukturę organizacyjną Centrum wchodzi między innymi Zespół ds. rodzinnej pieczy zastępczej, wskazano w nim także stanowiska wchodzące w jego skład. Kontrolujący nie wnieśli uwag do treści Regulaminu.

Ponadto, w kontrowanej Jednostce obowiązywały:

- Zarządzenie Nr 26/2020 Starosty Działdowskiego z dnia 19 maja 2020 r. w sprawie zawieszenia dokonywania ocen sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej oraz ocen rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka **/akta kontroli str. 49/**, uchylone Zarządzeniem Nr 38/2021 Starosty Działdowskiego z dnia 13 września 2021 r. **/akta kontroli str. 50/**,
- Zarządzenie Nr 5/2022 Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Działdowie z dnia 6 czerwca 2022 r. w sprawie powołania Stałego Zespołu Opiniującego-Kwalifikacyjnego kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzącego rodzinnego domu dziecka **/akta kontroli str. 51-52/**.

2. Zasoby kadrowe i kwalifikacje pracowników kontrolowanej jednostki, realizujących zadania z zakresu pieczy zastępczej

Podczas kontroli ustalono, że Dyrektor spełnia wymogi kwalifikacyjne określone dla tego stanowiska. Ponadto z analizy przedłożonej dokumentacji kadrowej wynika, że poza Dyrektorem w skład Zespołu wchodził **/akta kontroli str. 53-62/**.

- 1) koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej – 2 osoby, w wymiarze 2 etatów,
- 2) pracownicy socjalni – 2 osoby, w wymiarze 2 etatów,
- 3) psycholog – 1 osoba, świadcząca usługi w oparciu o umowę zlecenie,
- 4) pedagog – 1 osoba, świadcząca usługi w oparciu o umowę zlecenie,
- 5) radca prawny – 1 osoba, w wymiarze ¼ etatu.

Ustalono, że osoby zatrudnione w Centrum na stanowiskach koordynatorów, posiadały kwalifikacje niezbędne do pracy na tym stanowisku, zgodnie z wymogami określonymi w art. 78 ust. 1 pkt 1 ustawy wripsz. Akta osobowe tych osób zawierały także oświadczenia, potwierdzające spełnianie przez nich warunków określonych w art. 78 ust. 1 pkt 2-4 ustawy wripsz, dotyczące:

- niepozbawienia/nieograniczenia władzy rodzicielskiej,
- nieskazania prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo (w tym także skarbowe),
- wypełniania obowiązku alimentacyjnego, w przypadku gdy taki wynikał z tytułu egzekucyjnego.

Ustalono, że praca koordynatorów, zgodnie z art. 79 ust. 3 ustawy wripsz, nie była łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego, nie prowadzili oni także postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez Powiat, czego nie dopuszcza art. 79 ust. 4 ustawy wripsz. Jak poświadczył Dyrektor Jednostki, przeciwko koordynatorom zatrudnionym w PCPR nie toczyło się postępowanie karne o umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego, o którym mowa w art. 78 ust. 2 ustawy wripsz **/akta kontroli str. 63/**.

Pozostali pracownicy wchodzący w skład Zespołu, spełniali wymogi kwalifikacyjne przewidziane dla tych stanowisk.

3. Opracowanie 3-letniego powiatowego programu dotyczącego rozwoju pieczy zastępczej

Zgodnie z art. 180 pkt 1 ustawy wripsz, Jednostka opracowała *Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021-2023*, przyjęty Uchwałą Nr XXVIII/202/2020 Rady Powiatu

Działdowskiego z dnia 9 grudnia 2020 r. /akta kontroli str. 64-96/. W Programie określono jego główne cele:

- Promowanie i rozwój różnych form pieczy zastępczej,
- Wsparcie istniejących form pieczy zastępczej,
- Wsparcie wychowanków pieczy zastępczej.

Analiza Programu wykazała, iż określono w nim „prognozę pozyskiwania kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej na lata 2021-2023” /akta kontroli str. 74/, z której wynika, że każdego roku pozyskana zostanie jedna rodzina zawodowa.

Z informacji przedłożonej przez Dyrektora stanowiącej akta kontroli str. 97-99 wynika, że PCPR „od 2019 r. prowadzi kampanię promującą rodzicielstwo zastępcze na terenie powiatu działdowskiego. Na przełomie roku 2019-2020 PCPR Działdowo dokonał zakupu 20 roll-upów z plakatem promującym rodziny zastępcze”. Roll-upy zostały postawione w budynkach 21 instytucji /akta kontroli str. 98/. W 2020 roku w Działdowie przy ul. Norwida wynajęto miejsce na reklamę, gdzie wywieszono billboard promujący kampanię rodzicielstwa zastępczego. Dodatkowo, co roku PCPR zakupuje ściennie plakaty i kalendarze, kubki, torby ekologiczne i inne gadżety promujące rodzicielstwo zastępcze, które przekazuje do wszystkich instytucji na terenie Powiatu. Na stronie BIP, w mediach społecznościowych Centrum systematycznie zamieszczane są informacje o poszukiwaniu kandydatów na rodziny zastępcze. Dyrektor udziela również krótkich wywiadów w mediach lokalnych na temat rodzicielstwa zastępczego. W roku 2021 dwóch pracowników Centrum ukończyło szkolenie PRIDE, w celu możliwości zapewnienia szkoleń kandydatom na rodziny zastępcze blisko miejsca ich zamieszkania.

Pomimo podejmowanych działań mających na celu promocję rodzicielstwa zastępczego oraz pozyskania kandydatów na rodziny zastępcze zawodowe, w okresie objętym kontrolą nie zawiązano żadnej nowej zawodowej rodziny zastępczej na terenie Powiatu.

Ustalono zatem, że Organizator nie wyczerpał limitów pozyskania nowych rodzin zastępczych zawodowych założonych w Programie.

W myśl art. 76 ust. 4 pkt 15 ustawy wrispsz Organizator przedstawił Staroście i Radzie Powiatu sprawozdanie z efektów pracy /akta kontroli str. 113-156/.

4. Charakterystyka pieczy zastępczej w Powiecie

a) rodzinna piecza zastępcza

W okresie objętym kontrolą na terenie Powiatu funkcjonowały 73 rodziny zastępcze, w których przebywało 109 dzieci, w tym:

- 50 rodzin spokrewnionych, w których przebywało 69 dzieci,
- 21 rodzin niezawodowych, w których przebywało 27 dzieci,
- 2 rodziny zawodowe, pełniące funkcję pogotowia rodzinnego, w których przebywało łącznie 13 dzieci.

W Powiecie nie funkcjonował żaden rodzinny dom dziecka.

W okresie podlegającym kontroli na terenie Powiatu powstało 17 nowych rodzin zastępczych, w tym 9 spokrewnionych i 8 niezawodowych. Rozwiązało się natomiast 5 spokrewnionych rodzin zastępczych oraz 4 niezawodowe rodziny zastępcze. Żadna z rodzin nie przekształciła się w inną formę /akta kontroli str. 100/.

W dacie kontroli w Powiecie funkcjonowały 64 rodziny zastępcze, z czego 29 objęto wsparciem koordynatorów, natomiast pozostałe objęto wsparciem pracowników socjalnych, zatrudnionych w PCPR **/akta kontroli str. 101-105/**.

W Centrum, zgodnie z art. 46 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy wrispz, prowadzono rejestr danych o osobach zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka a także osób pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej lub rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzących rodzinny dom dziecka. Przedstawiony kontrolującym prowadzony w Jednostce Rejestr co do zasady zawierał wszystkie elementy, o których mowa w art. 46 ust. 2 ustawy wrispz. Z wyjaśnień złożonych przez Dyrektora, stanowiących **akta kontroli str. 106-107** wynika, że *„Rejestr występuje w formie papierowej, zawiera dane które są aktualizowane w przypadku zmiany sytuacji rodziny”*. Z uwagi na fakt, iż ustawodawca nie określił formy materialno-technicznej takiego Rejestru, a wskazał jedynie obszar danych, które winien zawierać, mając jednocześnie na względzie definicję zawartą w Słowniku języka polskiego pod red. W. Doroszewskiego, zgodnie z którą rejestr to *„spis, najczęściej alfabetyczny, wykaz, lista”*, wydaję się, że rejestr ten winien stanowić zwartą ewidencję danych o osobach, a nie być zbiorem luźnych/odrębnych dokumentów, zawierających wymagane dane. Organ kontroli rekomenduje zatem, do chwili wdrożenia systemu teleinformatycznego, umożliwiającego prowadzenie rejestrów, o których mowa w art. 1 pkt. 11 ustawy z dnia 7 października 2022 r. o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2022, poz. 2140), sporządzanie rejestru, o którym mowa w art. 46 ust. 1 ustawy wrispz **w formie zbiorczej ewidencji** (ujętej np. w formie tabelarycznej).

W myśl art. 146 ust. 4 ustawy wrispz dane z Rejestru winny być przekazywane do właściwego sądu. Dyrektor PCPR wyjaśniła, że *„w przypadku powstania nowej rodziny zawodowej lub niezawodowej deklarującej przyjęcie dzieci niespokrewnionych, dane z Rejestru o tych rodzinach są przesyłane do właściwego sądu. (...) w okresie objętym kontrolą 1 rodzina zastępcza niezawodowa deklarowała przyjęcie niespokrewnionych z nią dzieci, wobec czego po otrzymaniu przez nią zaświadczenia kwalifikacyjnego dane z Rejestru zostały przesłane do sądu”* **/akta kontroli str. 107/**.

W badanym okresie 12 osób w tym 4 małżeństwa i 4 osoby niepozostające w związku małżeńskim, po otrzymaniu od Organizatora wstępnej akceptacji dokonanej na podstawie oceny spełniania warunków, o których mowa w art. 42 ust. 1 i 2 ustawy wrispz, zostały zakwalifikowane do odbycia szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej, zawodowej bądź rodzinnego domu dziecka, o którym mowa w art. 44 ust. 1 ustawy wrispz **/akta kontroli str. 157-158/**.

Ustalono, że w okresie objętym kontrolą, 5 osób odbyło szkolenie, uzyskując świadectwa jego ukończenia. Organizator wydał 3 zaświadczenia kwalifikacyjne zawierające potwierdzenie ukończenia szkolenia i spełnianie warunków, o których mowa w art. 42 ustawy wrispz **/akta kontroli str. 127/**. Szkolenie pozostałych 7 osób rozpoczęło się 5 września 2022 r. i będzie trwało do 14 grudnia 2022 r.

Stwierdzono, że nie było przypadków rozwiązania rodziny zastępczej na wniosek Starosty, nie było też przypadku odmowy podpisania umowy z rodziną zastępczą niezawodową na pełnienie funkcji rodziny zawodowej **/akta kontroli str. 99/**.

Nie było również przypadków łączenia pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej lub rodziny zastępczej niezawodowej z prowadzeniem rodzinnego domu dziecka, a także łączenia pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej z funkcją rodziny zastępczej niezawodowej.

b) instytucjonalna piecza zastępcza

Na terenie Powiatu funkcjonują 3 Placówki typu socjalizacyjnego, które dysponują łącznie 42 miejscami **/akta kontroli str. 133/**. Prowadzenie 2 z nich tj: Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej „Mario” w Lidzbarku i Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej „Olek” w Lidzbarku, na podstawie art. 190 ustawy w.r.p.z, Powiat zlecił podmiotowi niepublicznemu, natomiast Placówkę Dom dla Dzieci „Na Zielonym Wzgórzu” w Grzybinach prowadzi sam. Na dzień rozpoczęcia kontroli w Placówkach przebywało łącznie 44 wychowanków.

W okresie podlegającym kontroli umieszczono w nich, na mocy postanowień sądu, łącznie 24 dzieci, natomiast 7 dzieci umieszczono w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie innych powiatów.

W badanym okresie za zgodą wojewody, w myśl art. 95 ust. 3a ustawy w.r.p.z, w Placówkach umieszczono 9 dzieci ponad statutową liczbę miejsc. Nie było przypadków umieszczenia wychowanków bez konieczności pozyskania zgody wojewody, co dopuszcza przepis art. 15 zzzzzz ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych. Z informacji przedstawionej kontrolującą stanowiącej **akta kontroli str. 159** wynika, że w dacie kontroli w Placówkach przebywało łącznie 11 dzieci poniżej 10 roku życia, które zostały w nich umieszczone wspólnie ze starszym rodzeństwem, co dopuszcza art. 95 ust. 2 ustawy w.r.p.z, lub z uwagi na brak wolnych miejsc w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie Powiatu.

5. Zapewnienie dzieciom miejsc w pieczy zastępczej

Ustalono, że dzieci pochodzące z terenu Powiatu umieszczano zarówno w pieczy zastępczej rodzinnej jak i instytucjonalnej. Co do zasady Organizator zapewniał dzieciom pieczę zastępczą na terenie własnego Powiatu. Ustalono, iż w okresie objętym kontrolą 11 dzieci umieszczono w pieczy zastępczej poza Powiatem. W badanym okresie 7 dzieci (w tym pięćosobowe rodzeństwo) umieszczono w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie innych powiatów. Z informacji przekazanej przez Dyrektora wynika, że w przypadku 6 dzieci powodem powyższego był „*brak wolnych miejsc na terenie Powiatu*”, a w przypadku 1 wychowanki „*z uwagi na konieczność zmiany środowiska*” **/akta kontroli str. 160-167/**. Natomiast 5 dzieci z terenu Powiatu umieszczonych zostało w rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów ze względu na pokrewieństwo z opiekunami zastępczymi, którzy występowali do sądów o ustanowienie ich rodzinami zastępczymi niezawodowymi lub spokrewnionymi dla tych dzieci, w tym 1 z dzieci zostało adoptowane przez swoich opiekunów **/akta kontroli str. 109, 110, 111/**.

W celu ustalenia, czy Organizator we właściwy sposób realizował zapis wynikający z art. 180 pkt 2 ustawy w.r.p.z, analizie poddano teczki rodzin funkcjonujących na terenie Powiatu:

- 2 rodzin zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego,
- 8 rodzin zastępczych niezawodowych,

oraz teczki dzieci pochodzących z terenu Powiatu, umieszczonych w pieczy w okresie objętym kontrolą:

- 5 dzieci umieszczonych w Placówkach,
- 10 dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej.

a) realizacja postanowień sądu o umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej

W okresie podlegającym kontroli do Organizatora wpłynęły 42 postanowienia sądów, dotyczące umieszczenia 74 dzieci w różnych formach pieczy zastępczej, w tym dla 2 dzieci wykonanie postanowienia zostało wstrzymane przez sąd.

Stwierdzono, że postanowienia sądu realizowano bez zbędnej zwłoki. W Centrum prowadzono rejestr skierowań dzieci do pieczy zastępczej. Analiza tego dokumentu wykazała, że w przypadku jednego rodzeństwa (7 dzieci) PCPR otrzymał postanowienie sądu o umieszczeniu rodzeństwa w pieczy zastępczej w dniu 19 lutego 2021 r., faktyczne umieszczenie rodzeństwa w Placówce nastąpiło 26 lutego 2021 r., natomiast skierowanie wystawione było z datą 11 marca 2021 r. Dyrektor wyjaśniła, że Centrum nie dysponowało adresem ojca biologicznego dzieci, zwróciło się więc do sądu z prośbą o wskazanie aktualnego adresu zamieszkania ojca. Dopiero 11 marca 2021 r. uzyskano ostateczną informację z sądu, „*że adres ojca biologicznego nie jest znany. W związku z powyższym w dniu 11 marca 2021 r. wydano skierowanie do Placówki*” dla rodzeństwa **/akta kontroli str. 168/**. Kontrolujący przyjęli wyjaśnienie złożone przez Dyrektora uznając, iż w opisanej sytuacji takie postępowanie wydało się słuszne.

W okresie objętym kontrolą nie było przypadku niezrealizowania z przyczyn leżących po stronie Organizatora postanowienia wydanego przez sąd, wszystkim dzieciom zapewniono pieczę zastępczą.

b) kierowanie dzieci do pieczy zastępczej

Ustalono, że w badanych przypadkach dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej zgodnie z wydanymi przez sąd postanowieniami. W badanym okresie nie było przypadków umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej na podstawie umowy zawartej z rodzicami, co dopuszcza art. 35 ust. 2 ustawy wrispz, czy doprowadzeń dziecka do pieczy przez Policję lub Straż Graniczną, o których mowa w art. 58 ust. 1 pkt 2 ustawy wrispz, a także umieszczania w myśl art. 58 ust. 1 pkt 3 ustawy wrispz, czyli na podstawie art. 12 a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz.U. z 2021 poz. 1245).

W badanym okresie Organizator zapewnił dzieciom z terenu Powiatu pieczę zastępczą w rodzinnych i instytucjonalnych formach pieczy w następujący sposób **/akta kontroli str. 108/-112 i 160-167/**:

- 15 dzieciom zapewniono pieczę w 10 rodzinach spokrewnionych, w tym 1 dziecku w rodzinie na terenie innego powiatu,
- 16 dzieciom zapewniono pieczę w 10 rodzinach zastępczych niezawodowych na terenie Powiatu,
- 4 dzieciom zapewniono pieczę w 4 rodzinach zastępczych niezawodowych na terenie innego powiatu,
- 6 dzieciom zapewniono pieczę w 2 rodzinach zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego, funkcjonujących na terenie Powiatu,

- 24 dzieciom zapewniono pieczę w Placówkach na terenie Powiatu,
- 7 dzieciom zapewniono pieczę w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenach innych powiatów.

Na podstawie analizy dokumentacji i przedłożonych informacji stwierdzono, że co do zasady rodzeństwom zapewniano pieczę w tej samej formie pieczy zastępczej. W jednym przypadku doszło do rozdzielenia pięciorga rodzeństwa. Z wyjaśnień Dyrektora, stanowiących **akta kontroli str. 107** wynika, że „poszukiwano im miejsc w pieczy zastępczej, jednak bez pozytywnych rezultatów. Powiat, który wstępnie wyraził zgodę na przyjęcie dzieci, po zapoznaniu się z ich dokumentacją wycofał zgodę. Sytuacja małoletnich przebywających pod opieką rodziców biologicznych pogarszała się, o czym na bieżąco informował asystent rodziny. Kierując się dobrem dziecka, Dyrektor podjął decyzję o rozdzieleniu rodzeństwa z uwagi na pojawienie się możliwości umieszczenia trójki dzieci w placówce opiekuńczo-wychowawczej oraz dwojga bliźniąt w zawodowej rodzinie zastępczej o charakterze pogotowia rodzinnego. (...) Rodzina zastępcza została poinformowana o miejscu umieszczenia rodzeństwa bliźniąt (...) jak również dyrektorowi placówki opiekuńczo-wychowawczej została przekazana informacja o aktualnym miejscu pobytu rodzeństwa. Rodzina zastępcza oraz dyrektor Placówki zostali poinformowani o umożliwieniu kontaktu rodzeństwu” **/akta kontroli str. 107/**. W ocenie kontrolujących opisana sytuacja może uzasadniać decyzję podjętą przez Dyrektora. Niemniej, kontrolujących omówili z nim kwestie związane z umożliwieniem rodzeństwu kontaktu. Zgodnie z art. 36 ustawy wrispz umieszczenie dziecka w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka następuje po uzyskaniu zgody, odpowiednio rodziców zastępczych albo prowadzącego dom dziecka. Ustalono, że w przypadku umieszczenia dzieci w rodzinach zawodowych pełniących funkcję pogotowia, Organizator pozyskiwał pisemne zgody rodzin zastępczych na ich przyjęcie. Natomiast w przypadku pozostałych rodzin zastępczych, ustanowionych przez sąd na mocy postanowienia, Centrum po rozpoczęciu współpracy z rodzinami nie pozyskiwało od nich pisemnej zgody na przyjęcie dziecka, gdyż rodziny te same wnioskowały do sądu o ustanowienie ich rodziną zastępczą, tym samym wyrażając swoją wolę podjęcia się tej funkcji. Ustanowione postanowieniem sądu rodziny zastępcze zgłaszały się do PCPR i składały oświadczenie, od kiedy faktycznie dziecko przebywa w ich rodzinie zastępczej. Zatem można uznać, że rodziny wyrażały swoją wolę przyjęcia dziecka pod opiekę w sądzie, w toku toczącego się postępowania, a złożone w PCPR oświadczenie stanowiło swoiste potwierdzenie tej woli.

Zgodnie z art. 53 ust.1 ustawy wrispz w rodzinie zastępczej zawodowej lub rodzinie zastępczej niezawodowej, w tym samym czasie, może przebywać łącznie nie więcej niż 3 dzieci lub osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej. Zapisy art. 53 ust. 2 ustawy wrispz wskazują, że w przypadku konieczności umieszczenia w rodzinie zastępczej rodzeństwa, za zgodą rodziny zastępczej oraz po uzyskaniu pozytywnej opinii koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, jest dopuszczalne umieszczenie w tym samym czasie większej liczby dzieci. Ustalono, że w okresie objętym kontrolą limit ten był przekraczany w przypadku 2 rodzin zawodowych, pełniących funkcję pogotowia. Za każdym razem w takich sytuacjach rodziny składały oświadczenia, iż wyrażają zgodę na przyjęcie kolejnego dziecka **/akta kontroli str. 169, 170/**, w dokumentacji znajdowały się również pozytywne opinie koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej **/akta kontroli str. 171-175/**.

Na podstawie analizy wytypowanej do badania dokumentacji rodzin zastępczych stwierdzono, że dzieciom zapewniano pieczę zastępczą w rodzinach spełniających warunki, o których mowa w art. 42 ustawy wrispz, a w przypadku rodzin niezawodowych i zawodowych także dodatkowo w art. 43

i 44 ustawy w.r.p.s. W badanych przypadkach spełnianie ww. warunków przez rodziny było sprawdzane przez Organizatora na etapie weryfikowania kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej bądź, o ile sąd nie zwrócił się z prośbą o dokonanie takiej weryfikacji, po nawiązaniu współpracy z rodziną i zakwalifikowaniu jej na szkolenia dla kandydatów na rodziny zastępcze. Zgodnie z informacją Dyrektora spełnianie tych warunków było weryfikowane ponownie i aktualizowane w toku dokonywania oceny rodziny zastępczej.

Zgodnie z art. 46 ust. 3 ustawy w.r.p.s., osoby pełniące funkcję rodziny zastępczej zawodowej lub rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzący rodzinny dom dziecka zobowiązane są do przedstawiania staroście co 2 lata zaświadczenia lekarskiego o stanie zdrowia, wystawionego przez lekarza podstawowej opieki zdrowotnej, w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 27 października 2017 r. o podstawowej opiece zdrowotnej, oraz opinii o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, wystawionej przez psychologa.

Ustalono, że we wszystkich poddanych analizie teczkach rodzin znajdowały się aktualne zaświadczenia lekarskie i opinie psychologa, o których mowa powyżej.

W badanym okresie w instytucjonalnej pieczy zastępczej umieszczono 31 dzieci z terenu Powiatu. Organizator prowadził *rejestr skierowań do placówek opiekuńczo-wychowawczych*.

Dzieci umieszczano w instytucjonalnej pieczy zastępczej na podstawie postanowienia sądu oraz wydanego przez PCPR skierowania **/przykład str. 174-175/**, zawierającego:

- miejsce i datę wystawienia skierowania,
- znak sprawy,
- podstawę prawną wydanego skierowania,
- dane kierowanego dziecka, datę, z którą dziecko zostało skierowane do placówki (ze wskazaniem nazwy placówki, jej adresu oraz typu),
- uzasadnienie,
- dane osób otrzymujących skierowanie.

W badanych przypadkach dzieci zostały umieszczone w Placówkach i placówkach opiekuńczo-wychowawczych zgodnie z postanowieniami sądu i wydanymi skierowaniami.

Zgodnie z § 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 roku w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz.U. Nr 292, poz.1720) dziecko kieruje się do placówki opiekuńczo-wychowawczej po zasięgnięciu opinii dyrektora tej placówki. Ustalono, że Dyrektor Centrum kierował do dyrektorów Placówek pisma z zapytaniem, czy wyrażają zgodę na umieszczenie kolejnego dziecka. Dyrektorzy Placówek wyrażali swoją zgodę również na piśmie **/akta kontroli str. 176-177/**.

Według stanu na dzień rozpoczęcia kontroli w Placówkach przebywało łącznie 44 wychowanków, w tym w:

- Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej „Mario” w Lidzbarku – 16 wychowanków,
- Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej „Olek” w Lidzbarku – 14 wychowanków,
- Domu dla Dzieci „Na Zielonym Wzgórzu” w Grzybinach – 14 wychowanków,

zatem w 1 z Placówek przekroczono standard w zakresie liczby miejsc. W okresie objętym kontrolą w Placówce tej przebywało łącznie 4 wychowanków za zgodą wojewody, zgodnie z art. 95 ust. 3a ustawy w.r.p.s.

c) rotacja dzieci w pieczy zastępczej

W okresie objętym kontrolą 6 dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej i 1 dziecko przebywające w instytucjonalnej pieczy zastępczej powróciło pod opiekę rodzin biologicznych, 1 dziecko zostało przysposobione. Usamodzieliło się natomiast 9 wychowanków przebywających w pieczy instytucjonalnej i 7 z pieczy rodzinnej. Na podstawie postanowienia sądu przeniesiona 1 dziecko z rodzinnej pieczy zastępczej do Placówki /akta kontroli str. 173/.

6. Uwagi i wnioski

Mając na uwadze ustalenia kontroli wnioskować należy, że w okresie objętym kontrolą Powiat we właściwy sposób zapewniał dzieciom miejsca w rodzinnej oraz instytucjonalnej pieczy zastępczej. Pieczę zastępczą zapewniało dzieciom bez zbędnej zwłoki, zazwyczaj kierując się zasadą nierozdzielania rodzeństw, nie zawsze jednak na terenie Powiatu. W teczkach dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych znajdowała się korespondencja potwierdzająca fakt poszukiwania dla nich miejsca w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie innych powiatów.

Dokumentacja prowadzona w Centrum była bardzo przejrzysta i czytelna. Wszystkie działania wynikające z przepisów prawa były rzetelnie dokumentowane.

Mając jednak na względzie wagę deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej, a także fakt, iż **w okresie poddanym kontroli nie nastąpił planowany w Programie rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej zawodowej**, które stanowią niezwykle istotny element systemu pieczy, a w których dzieci pozbawione możliwości wychowywania się w rodzinie biologicznej winny być zabezpieczone w pierwszej kolejności, rekomenduje się zintensyfikowanie działań na rzecz ich rozwoju.

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości w obszarze objętym kontrolą, nie wydaje się zaleceń.

Zgodnie z § 14 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 roku w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz. U. z 2015 r., poz. 1477) do wystąpienia pokontrolnego przysługuje prawo wniesienia zastrzeżeń na zasadach określonych w art. 197d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Termin na wniesienie zastrzeżeń wynosi 7 dni od dnia otrzymania wystąpienia pokontrolnego.

Podstawa prawna:

- § 14 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 roku w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz. U. z 2015 r., poz. 1477),
- art. 197 d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Z up. Wojewody Warmińsko-Mazurskiego

Urszula Jędrychowska

Zastępca Dyrektora

Wydziału Polityki Społecznej

Lilla Kondrusik – główny specjalista

Monika Martiwch – główny specjalista